

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку
керівників та фахівців соціальної сфери

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
16 грудня 2024 року**

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №7 від 26 грудня 2024 р.)*

Рецензенти:

Фурман Анатолій Анатолійович - доктор психологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту гуманітарних наук Національного університету "Одеська політехніка"

Пєнов Вадим Васильович - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізіології здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у закладах освіти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2024. 208 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

пов'язані з використанням MS Teams, і використовувати платформу комплексно, поєднуючи традиційні методи з інтерактивними технологіями.

Список використаних джерел:

1. Удовиченко, І.В. (Ред.). (2021). Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності: методичні рекомендації. НВВ КЗ СОППО.

ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна

**ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК У
ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ ДО ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Актуальною є проблема залучення дітей дошкільного віку до експериментальної діяльності в закладі дошкільної освіти, ефективність якої залежить від професійної готовності майбутніх вихователів до проведення дослідно-експериментальної роботи. Тому, нагальною потребою є підготовка першого педагога дитини – вихователя, який буде обізнаний із видами освітніх технологій, що дозволяють організовувати експериментальну роботу.

Натепер інновація є важливою рисою суспільства, що надає йому конкурентоспроможності. Завдяки впровадженню інноваційних технологій, у тому числі й у сфері освіти, можна досягти ідеалів суспільного благополуччя та процвітання у професійній діяльності. Сучасна система освіти потребує постійних інновацій, які нині є не тільки проявом промислового прогресу, а й вимушеною необхідністю. Одним із завдань освіти в Україні є забезпечення високої якості здобуття знань на всіх її рівнях: від дошкільної до закладів вищої освіти. Зазначимо, що найпершою й найважливішою ланкою освіти є дошкільна освіта, адже вона закладає підґрунтя для забезпечення наступності, перспективності й неперервності навчання упродовж усього життя людини. Саме тому процес підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти потребує від сучасного педагога нових підходів у викладанні основних і вибіркокових дисциплін, оскільки від того, наскільки професійно майбутній вихователь оволодіє професійною компетенцією, залежить майбутнє дітей, країни та нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нормативно-правове поле функціонування освітніх технологій складають такі документи: Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про дошкільну освіту», Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»); Національна доктрина розвитку освіти України; Указ Президента України «Про забезпечення дальшого розвитку вищої освіти в Україні»; Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні»; Концептуальні засади та напрями

розвитку вищої освіти в Україні (роз'яснення Міністерства юстиції України). Акцентуємо, що з-поміж основних шляхів реформування змісту фахової підготовки у Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») було передбачено широке використання новітніх педагогічних, інформаційних технологій та впровадження модульної побудови навчального матеріалу, а одним із напрямів реформування професійної освіти є вдосконалення освітньо-виховного процесу в закладах професійної освіти на ґрунті впровадження нових педагогічних технологій, інформатизації, органічної єдності навчання із продуктивною працею здобувачів у реальних умовах виробництва; а також здійснення дослідно-експериментальної роботи щодо впровадження педагогічних інновацій, нових методик виробничого навчання, створення на базі окремих професійних освітньо-виховних закладів експериментальних майданчиків [3].

Проблема застосування освітніх технологій організації освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти розглядається у дослідженнях багатьох учених (Л. Березовська, А. Богуш, Л. Буркова, І. Зязюн, Н. Кузьменко, О. Пехота, Т. Постоян, І. Прокопенко, О. Янкович та ін.)

Мета статті полягає у визначенні сутності поняття «освітня технологія», розкритті її змісту, видів, впливу та специфіку використання у практиці закладу вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. У термінологічних джерелах дефініцію «освітня технологія» потрактовано як технологія, що відображає загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору [9, с.120].

Вперше ідея впровадження інноваційного навчання в закладах вищої освіти, за словами І. Єнгаличевої, була висунута американським психологом Дж. Дьюї, який стверджував, що процес навчання має стимулювати у студента професійну свідомість щодо дотримання вимог суспільства, в якому він перебуває [4, с.102].

Учені (М. Артюшина, О. Саркісова) розглядають поняття «освітня технологія» як певну системну організацію процесу освітньої діяльності, навчання чи викладання, спрямовану на досягання відповідних освітніх (освітніх, управлінських чи виховних) цілей, яка включає використання певних інструментів, технік, прийомів, засобів, ґрунтується на сучасних науково-технічних досягненнях та забезпечує високу результативність, ефективність освітньо-виховного процесу [1]. В. Єремєєва зазначає, що поняття «технологія в освіті» у процесі розвитку трансформувалось у стійке словосполучення «освітня технологія» - напрям педагогіки, що має на меті підвищення ефективності освітнього процесу, гарантоване досягненнями тими, кого навчають, запланованих результатів навчання. Учена пояснює, що термін «освітня технологія» вживається досить широко: побудова освітньої галузі, напрям у педагогіці, технологічно розроблена освітня чи виховна система,

система роботи певного педагога [5]. На думку О. Янкович, натеper існує близько 300 визначень поняття «освітні (педагогічні) технології». Автор виокремлює кілька підходів щодо тлумачення цих термінів, з-поміж них:

- ✓ освітня технологія як новітній технічний засіб;
 - ✓ освітня технологія як відкрита система, що складається із взаємопов'язаних елементів: цілей, змісту, форм, методів, засобів взаємодії учителя й учнів та результату;
 - ✓ освітня технологія як сукупність дій чи діяльність, спрямована на досягнення результату, що відповідає визначеній меті;
 - ✓ освітня технологія як проєкт (модель) освітнього процесу, в якому чітко сформульовані цілі та відбувається орієнтація на результат;
 - ✓ освітня технологія як галузь науки, або педагогічного знання чи наука [10, с.12].
- Як бачимо, запропоновані вченим визначення є безсумніву провідними, оскільки всі вони підтверджують різнобічність та багатоаспектність освітньої технології, а також її чільне місце в освітньо-виховному процесі закладу вищої освіти. Н. Кузьменко визначає поняття «освітня технологія» як відкриту педагогічну систему, яка складається з концептуально-цілових (мета, що відповідає освітнім концепціям), змістових (зміст технології), процесуальних (технологічний процес: форми, методи, засоби взаємодії суб'єктів та об'єктів технології), результативно-аналітичних (результат і його аналіз) компонентів [7, с.24]. Слугує на увагу позиція ученої, що без оволодіння освітніми і педагогічними технологіями неможливо бути грамотним, і конкурентоспроможним фахівцем освітньої сфери, оскільки застосування освітніх технологій (інформаційної, моделювальної та проєктивної, кооперованого навчання тощо) у викладацькій діяльності допоможе і викладачеві і студентам продуктивно використовувати час і поглибити знання з тієї чи тієї навчальної дисципліни [7, с.23]. Учена виокремлює основні етапи реалізації освітньої технології, з-поміж них: цілетворення (точне визначення бажаного результату як сукупності дій); діагностика (виявлення вихідного рівня окремих дій); рецептування або проєктування (створення програми спільної роботи учасників освітнього процесу); здійснення технологічного процесу (забезпечення умов для втілення програми); оцінка й корекція результатів (зіставлення результатів із визначеним еталоном) [7, с.24]. Серед різноманітних напрямів педагогічних технологій найбільш універсальними, за словами Н. Кузьменко, є навчання у співпраці або коопероване навчання, метод проєктів, ігрові технології та диференційований підхід у навчання тощо. Наголосимо, що означені ученою технології слугують на впровадження у практику закладів вищої освіти, оскільки дозволяють розв'язувати різні завдання, як-от: розвиток пізнавальних навичок студентів (учнів), умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного і творчого мислення [7, с. 24].

За І. Зязюном, освітні технології «беруть на себе» загальну стратегію розвитку єдиного державного освітнього простору. Учений виокремлює основні функції освітніх технологій, з-поміж них: прогностувальна, проєктивна, оскільки технології безпосередньо пов'язані з плануванням освітніх цілей і результатів, основних етапів, способів й організаційних форм освітнього і виховного процесів, спрямованих на підготовку висококваліфікованих кадрів. За словами вченого, критеріальні параметри опису технологій відображено в доктринах, концепціях розвитку і стандартах (спрямованість уміння, зміст і структура освіти, вимоги до програм і умов їх реалізації, навантаження й обсяг навчального матеріалу, предметні сфери, освітні рівні, атестація) [6]. Підтримуємо позицію учених (С. Вдович, О. Палка) у тому, що сучасні освітні технології збагачують освітній процес за рахунок впровадження активних, аналітичних, комунікативних засобів навчання, забезпечують зв'язок теорії і фундаментального підходу в науці з практикою і прикладними дослідженнями, змінюють уявлення викладачів і студентів щодо освітньої діяльності, формують сучасні компетенції у майбутніх фахівців, що відповідають вимогам ринку праці, забезпечують становлення аналітичних, організаційних, проєктних, комунікативних навичок, здатності прийняття рішень у невизначених ситуаціях, уміння будувати і керувати індивідуальними освітніми програмами, є ресурсом для зміни змісту освіти і структури освітнього процесу відповідно до міжнародних вимог і Болонської угоди [2, с.8]. На думку вчених, освітня технологія відображає загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору. Призначення освітніх технологій, за словами вчених (С. Вдович, О. Палка), полягає у розв'язанні стратегічних для системи освіти завдань: прогнозування розвитку освіти, проєктування і планування цілей, результатів, основних етапів способів, організаційних форм освітнього-виховного процесу. Такими освітніми технологіями, за словами вчених, є: концепція освіти, освітні закони, освітні системи. Крім того, вчені зауважують, що у сучасній Україні такими освітніми технологіями є гуманістична концепція освіти, Закон України «Про освіту», система безперервної освіти (дошкільний, шкільний, вишівський, поствишівський та ін.) [2, с.12].

Слугує на увагу запропонована С. Сисоевою класифікація освітніх технологій, з-поміж них: методологічні технології (на рівні педагогічних теорій, концепцій, підходів); стратегічні технології (на рівні організаційних форм взаємодії); тактичні технології (на рівні методики, метода, прийому). До основних методологічних технологій учена відносить: теорію поетапного формування розумових дій; типи навчання: проблемне, програмове, розвивальне, особистісно зорієнтоване і особистісно-діяльнісне, проєктивне, модульне (модульно-рейтингове), диференційоване (індивідуально-диференційоване), контекстне, ігрове, концентроване, активне, дистанційне [8, с.128].

Висновки. Отже, проаналізувавши численні дослідження, під «освітньою технологією в закладі вищої освіти» будемо розуміти освітній інструмент, який дозволяє не тільки успішно організовувати освітньо-виховний процес (проведення лекційних, практичних занять, круглих столів, конференцій, семінарів тощо) у закладі вищої освіти, а й сприяє досягненню певного результату під час здійснення дослідно-експериментальної роботи. Перспективами подальшого дослідження вбачаємо у розроблені освітньої технології з організації дослідно-експериментальної діяльності в закладі дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Артюшина М., О. Саркісова. Сучасні освітні технології у теорії та практиці підготовки здобувачів вищої освіти до викладацької діяльності. URL: <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/16912/24246>
2. Вдович С., О. Палка. Сучасні освітні технології мовної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/4599/1/Vdovych_Palka_2013.pdf
3. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. №986. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>
4. Єнгалічева І. В. Застосування інноваційних технологій у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки* № 2 (35). 2020. С. 100-105.
5. Єремєєва В. М. Розроблення та впровадження педагогічної технології підготовки майбутніх учителів до індивідуалізації навчання учнів // Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія / За ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-Во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 190-213. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/13364/1/%d0%84%d1%80%d0%b5%d0%bc%d1%94%d1%94%d0%b2%d0%b0%20%d0%92.pdf>
6. Зязюн І. А. Технологізація освіти як історична неперервність. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/6145/1/%D0%B7%D1%8F%D0%B7%D1%8E%D0%BD4.pdf>
7. Кузьменко Н. Освітні технології у викладацькій практиці – важливий інструмент якості освіти у вищій школі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 1(17). 2023. С. 23-28.
8. Сисоєва С. О. Педагогічні технології: коротка характеристика сутнісних ознак. *Педагогічний процес: теорія та практика*. 2006. № 2. С. 127–131.
9. Термінологічний словник з основ підготовки науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / авт. кол.: Є. Р. Чернишова, Н. В.

Гузій, В. П. Ляхоцькій та ін.; за наук. ред. Є. Р. Чернишової. К.: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти». 2014. 230 с.

10. Янкович О. І. Освітні технології в історії вищої педагогічної освіти України (1975-2008): монографія. Тернопіль. Підручники та посібники. 2008. 320 с.

ЗАДОРІНА Ольга Миколаївна

АВТОМАТИЧНЕ СТВОРЕННЯ ТЕСТІВ ТА ЗАВДАНЬ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У сучасному світі інформаційних технологій процес навчання зазнає суттєвих трансформацій. Інтеграція штучного інтелекту (ШІ) у навчальний процес дозволяє вирішувати низку задач, зокрема створення адаптивних тестів і завдань для навчання математики. Математика, як фундаментальна наука, вимагає точності, адаптивності та творчого підходу до формування навчальних матеріалів. Автоматизація цього процесу дозволяє зменшити навантаження на педагогів, підвищити якість навчання та забезпечити індивідуальний підхід до учнів [1].

Метою цієї роботи є аналіз можливостей автоматичного створення тестів і завдань з методики навчання математики за допомогою ШІ, висвітлення переваг та недоліків цього підходу, а також визначення перспектив його використання у сучасній освіті.

Штучний інтелект вже активно використовується у різних аспектах навчання: автоматичне оцінювання робіт, персоналізовані рекомендації навчальних матеріалів, адаптивні тренажери. У контексті навчання математики, ШІ може створювати завдання, перевіряти відповіді, генерувати пояснення до розв'язків та навіть розробляти адаптивні траєкторії навчання для учнів [2].

Однією з основних технологій, які використовуються для автоматичного створення тестів, є обробка природної мови (NLP). Ця технологія дозволяє аналізувати навчальні матеріали, формулювати нові задачі, враховуючи рівень складності, та генерувати варіанти відповідей. Наприклад, моделі GPT-4 та подібні використовуються для створення текстів задач, пояснень і навіть інтерактивних матеріалів.

Процес автоматичного створення тестів включає кілька етапів:

1. **Аналіз джерел:** моделі ШІ аналізують текстові, графічні та відеоматеріали для виявлення ключових понять і типових задач.

2. **Генерація завдань:** створюються нові задачі, які відповідають різним рівням складності, з урахуванням індивідуальних потреб учнів.

ЗМІСТ

АНДРУШКО Алла Володимирівна Конституційні аспекти основоположних засад трудового права України	3
БАБЧУК Олена Григоріївна Distance learning as one of the innovative approaches	5
БАЛАКІРЄВА Вікторія Анатоліївна Особливості формування медіаграмотності майбутніх учителів початкової школи	8
БАРТЄНЄВА Ірина Олександрівна Використання інтерактивних методів навчання у процесі підготовки майбутніх учителів у закладах вищої освіти	10
БЕРЕЖНИЙ Сергій Дмитрович Особливості санкції ч. 2 ст. 115 КК України	15
БЕРЕЗОВСЬКА Людмила Іванівна Formation of information and communication competence of future educators in pre-school educational institution	17
БОНДАРЕНКО Ольга Вадимівна, БОНДАРЕНКО Оксана Андріївна Особливості тренування гімнасток у групах початкової підготовки	21
БУЗДУГАН Олена Анатоліївна До проблеми підготовки майбутніх учителів східних мов	25
БУЛГАКОВА Олена Юріївна Factors of successful implantation of innovative teaching approaches in higher education	28
ГРАМАТОВИЧ Юлія Василівна, ШАПІНКО Віктор Олександрович Практичні інструменти формування команди як запорука успіху	31
ГРЕЧАНИК Олена Євгенівна Управління розвитком педагогічної культури класного керівника	34
ГУСАР Мальвіна Вікторівна Використання платформи Microsoft Teams як інструменту навчання англійської мови у вищому навчальному закладі	38
ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна Освітні технології як провідний чинник у підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до дослідно-експериментальної роботи	41
ЗАДОРІНА Ольга Миколаївна Автоматичне створення тестів та завдань з методики навчання математики за допомогою штучного інтелекту	46
ІВАНОВА Світлана Володимирівна Використання технології	50